

ANMELDELSER

OFFERGØRELSENS KØNNETHED

Vanita Sundaram: Violence victimisation as a gender-specific process. Ph.d.-afhandling fra National Institute of Public Health, 2007, 83 sider samt 3 artikler.

Suvi Ronkainen har peget på, at sproglige og andre former for praksis skaber 'genderless gender' (Ronkainen 2001). Kritikken af de paradoksale og lidet undersøgte diskurser, i hvilke især kvinder offergøres, samtidigt med at offergørelse fremtræder som kønsløst, er det underliggende omdrejningspunkt i Vanita Sundarams ph.d.

Afhandlingens ene ben er to surveyundersøgelser fra Statens Institut for Folkesundhed: The Danish National Health and Morbidity Survey (2000) og The Danish Youth Survey (2002). Disse undersøger bl.a. helbredsmæssige og psykiske konsekvenser af at blive udsat for fysisk og seksualiseret vold. Afhandlingens andet ben og dens hovedtyngde består af dens første 83 sider (herudover indgår 3 artikler). Her analyseres offergørelsens kønnede og kønnende aspekter, og den forbindes med nogle af de empiriske undersøgelseres resultater.

At beskæftige sig med vold begrundes med det voksende antal undersøgelser, der viser, at ofre for vold ikke blot får fysiske skader, men også på kortere og længere sigt risikerer at blive syge og udvikle psykiske problemer. Det begrundes ligeledes i intentionen om at styrke kritikken af mænds vold

ved at synliggøre mænds vold mod mænd og dermed deres egen offergørelse. Dette følges op af argumenter for nødvendigheden af at fremanalysere både kvantitative og kvalitative distinktioner mellem forskellige former for vold og af at danne bro mellem en kvantitativ tilgang og en analyse af køn og magt.

Sundaram sigter mod at etablere et alternativ til dominerende behandlingsorienterede og individualiserende tilgange til vold og plæderer for, at vold må undersøges som socialt kønnet, hvis den skal forebygges. Forfatteren udforsker derfor, hvilke konsekvenser dualistiske modstillinger af køn – ligesom af offer og gerningsmand – kan få for vores diskurser om køn og vold, samt hvorledes de bidrager til at vedligeholde mænds brug af vold. Ved at dekonstruere voldens kønnede og kønnende aspekter udfordrer Sundaram dens 'uundgåelighed' som en del af de menneskelige (mandlige) betingelser.

Det erkendes sjældent, at mænd oftere end kvinder udsættes for vold, men det tydeliggøres af afhandlingens empiri. Diskussionen af den og af andre måder, hvorpå køn er på spil, inddrager feministisk teori og forskning i maskuliniteter. Den rejser bl.a. spørgsmål om hegemoniske konstruktioner af ofre som altid svage, troskyldige og forsvarsløse (kvinder) og af betydninger af den udøendes og den udsattes køn for de personlige og diskursive betydninger, volden får. Ligeledes viser den, at ofre, der overskrider accepterede konstruktioner

af mandlighed og kvindelighed, som f.eks. homoseksuelle mænd, ikke anerkendes som uskyldige. Disse forhold er eksempler på mekanismer, der bidrager til usynliggørelsen af mænd som ofre og til vedligeholdelse af interpersonel vold.

Nogle af afhandlingens statistikker viser også, at mænd mellem 16 og 24 år er mest udsatte. Men undtagen ved seksualiseret vold, synes mænd på længere sigt ikke at lide under følgevirkninger. En mulig tolkning er, at kun seksualiseret vold anfægter konstruktioner af mandlighed, mens andre former understøtter dem. Således synes homoseksuelle mænd at opleve seksualiserede overgreb som angreb på deres maskulinitet – ligesom heteroseksuelle mænd gør det – og ikke som straf for deres seksualitet. Kvinder synes til gengæld særligt at opleve fysiske og psykosociale senfølger af ikke seksualiseret vold.

Sundaram mener, at ovenstående bekræfter forestillinger om kvinder som mere sårbare end mænd, og at det bidrager til, at voldens følger for mænd ikke tages alvorligt. Hun mener, de kan lide uerkendt, fordi det ikke er maskulint at lide. Kvinder derimod synes at lide mere, fordi de konstrueres som legitime ofre. Disse tolkninger af forskellene er – om end sandsynlige – så dog forkortede. De empiriske undersøgelser viser nemlig som mange andre, at kvinder især udsættes for vold i intime forhold, mens mænd oftest udsættes for vold i det offentlige rum. Således kan volden få anderledes og

mere indgribende betydninger i kvinders dagligliv.

Det er en tiltrængt, men meget stor mundfuld at gå i krig med bredden og dybden i hele dette emne. Bl.a. derfor kommer projektet til at lide af nogle overordnede svagheder. For det første går afhandlingen især i bredden og ikke i dybden. Den viser frem for alt aspekter ved voldens sociale kønnet, redegør for metodiske tilgange og teorier, der bidrager til at forstå konstruktioner af maskulinitet, og diskuterer problemstillinger, som metoder og konstruktioner medfører.

For det andet ville både den vigtige diskussion af kombinationen af kvantitative og andre metoder og hele afhandlingen have profiteret af, at brugen af kvantitative undersøgelser og u-muligheder samt deres konkrete kobling til analyserne i projektet var blevet undersøgt mere grundlæggende og kritisk. Empirien og den teoretiske analyse falder nemlig delvist fra hinanden. Ikke at de modsiger hinanden, men de bliver ikke og kan heller ikke kobles, så de udgør en helhed, hvor de rigtig trækker på hinanden og beriges gensidigt. Dette er også næsten umuligt, når man som her vil anvende et empirisk materiale, der er genereret på andre teoretiske og metodiske præmisser end de, der karakteriserer kernen i projektets tilgang. En særlig risiko ved den form for empirisk forskning, som ph.d.-en bygger på, er, at spørgsmålene afspejler dominerende diskurser, og at svarene også positionerer sig inden for disse.

Derved kommer Sundaram i vanskeligheder, når hun vil anvende empirien i dekonstruktionen af 'myten om maskulinitet'.

For det tredje giver afhandlingen os – udover påpegningen af diskursernes betydninger – ikke mange bud på, i hvilke kønnende praksisser og institutioner vold udvikles og reproduceres. Forebyggelse kan i forlængelse af en sådan tilgang næsten kun blive til en individuel opgave. Så på trods af kritikken af individualisering, konkluderer Sundaram, at forebyggelse kun vil lykkes, når både mænd og kvinder tager ansvar for at benævne, udfordre og afvise stive konstruktioner af køn. En analyse, der overskrider dette, kræver ny og på én gang mere nærsynet og langsynet empiri, samt et teoretisk og metodisk afsæt, der kan fange og forbinde den enkeltes handlinger og perspektiver med de historiske betingelser, de udfoldes i. Der kan dog bygges videre på afhandlingens mangesidige udforskning af diskussioner og problemstillinger i feltet. En sådan undersøgelse af voldens personlige og samfundsmæssige forankringer og deres indbyrdes dynamik er et tiltrængt forehavende.

Hvor dybt forankret, den kønnende dikotomisering er i vores perspektiv på vold og offergørelse, tydeliggøres nemlig bl.a. af begrebet gerningsmand. Samtidig er den danske forskning og debat om offergørelse præget af 'kønsløst køn'. Volden biologiseres og individualiseres. Idet den søger at overvinde både dikotomiseringer af kønnet og indivi-

dualiseringer i vores forståelse af vold, er afhandlingen trods sine mangler en kærkommen undtagelse. For studerende og forskere, der arbejder i feltet, er den en guldgrube af teori og ansatser til nye væsentlige diskussioner. Det er ligeledes forfatterens store fortjeneste at synliggøre, at også forskningens metoder og fortolkninger kan bidrage til den symbolske vold, hvad angår køn og offergørelse.

Afhandlingen er tillige anbefalelsesværdig for fagfolk, politikere og andre beslutningstagere, der fanges i tvetydige fremstillinger af vold som kønnet og som blot individuelt, altså i at udøvelsen af vold er noget, der blot skyldes testosteronoverskud eller psykiske problemer.

LITTERATUR

· Ronkainen, Suvi (2001): *Gendered Violence and Genderless Gender – A Finnish Perspective*, i: *Kvinder, køn og forskning* 2001/2.

Bodil Pedersen

lektor cand.psych.,
Roskilde Universitetscenter

FEMINISMENS KANON

Dorthe Marie Søndergaard
(red.): *Feministiske tænkere. En tekstsamling. Hans Reitzel, 2007, 390 sider. Pris: 425 kr.*

Feministiske tænkere er en samling af centrale værker, der har haft stor betydning for den feministiske forskning,

tænkning og aktivisme de foregående to årtier. Værkerne figurerer allerede i utallige antologier, hvilket understreger deres betydning. Det vigtige ved denne udgivelse er, at teksterne her, for første gang, foreligger på dansk. Vi får med denne bog – endelig – adgang til disse centrale kilder på dansk. Dét er tiltrængt!

Tekstsamlingen består ifølge redaktøren af “klassikerne inden for den såkaldt tredje bølge feminisme” (2008: 8). Disse klassikere er: Judith Butler, Eve Kosofsky Sedwick, Lois McNay, Bronwyn Davies, Chandra Talpade Mohanty, Oyeronke Oyewumi, Sandra Harding og Donna Haraway. Bogen er delt i fire dele, der har hvert sit tema og som indledes med en introduktionstekst: *Queerfeminisme* (med tekster af Butler og Sedwick samt introduktion af Tiina Rosenberg); *Forandring, handling og subjektivitet* (tekster af McNay, Butler og Davies samt introduktion af Lis Højgaard og Dorthe Staunæs); *Postkolonial, feministisk kritik* (tekster af Mohanty og Oyewumi samt introduktion af Signe Arnfred); og *Feministisk videnskabsfilosofi* (tekster af Harding og Haraway samt introduktion af Lis Højgaard).

Teksterne er oversat af Lise Justesen, Malene Sejer Larsen, Mette Liv Mertz og Eva Bendix Petersen, som har gjort et glimrende arbejde. Teksterne fremstår velformidlet og sprogligt tilgængelige. Der er arbejdet med sproget, og teksterne er udstyret med detaljerede noter, der bidrager til dybere forståelse af sproglige tvetydig-

heder og spidsfindigheder. Til gengæld mangler der ind mellem sproglig refleksion i introduktionsteksterne, f.eks. er betegnelsen ‘farvede kvinder’ (s. 265) ikke den bedste fordanskninng af *women of color*. Desuden refereres der i flere af introduktionerne til ‘den tredje verden’ (‘tredjeverdenskvinder’ og ‘tredjeverdensperspektiv’), som om denne betegnelse var uproblematisk. Som Chandra Talpade Mohanty påpeger i artiklen *Under et vestligt blik*, der er inkluderet i tekstsamlingen, er det et generelt problem, at den (vestlige, hvide) feministiske forskning har fremstillet kvinder fra ikke-vestlige lande som én homogen gruppe og som en gruppe, der er væsensforskellig fra kvinder i Vesten. Dette er både et problem, fordi det er en generalisering, og fordi denne skelnen mellem ‘os’ og ‘dem’ indskrives i en kolonial diskurs, der cementerer magthierarkiet mellem ‘hvide kvinder fra Vesten’ og disse ‘andre (ikke hvide, ikke vestlige) kvinder’. Sprogbruget og generaliseringen om kvinder fra den (såkaldte) tredje verden hører historisk set den anden feministiske bølge til. Det kan derfor undre, at en antologi, der skriver sig ind i den feministiske tredje bølge ikke er mere varsom med ikke at reproducere anden bølges problemer.

“De udvalgte tekster repræsenterer hovedspor inden for nyere feministisk teori” fremgår det af forlagets salgsmateriale, og *Feministiske tænkere* fremstår også lidt som en kanon. Hér er de væsentligste tekster inden for den feministi-

ske forskning de sidste to årtier: Den feministiske kanon. Som altid når man konfronteres med en kanon – og det sker jo ofte i disse år – står man med to grundlæggende spørgsmål:

- Har vi brug for denne kanon?
- Hvad kom med, og hvad kom ikke med i kanonen – hvilke inklusioner og eksklusioner producerer denne kanon?

Til det første spørgsmål er svaret et klart og rungende ja! Danske studerende, såvel som alle mulige andre danskere, der interesserer sig for køn og ligestilling, har savnet disse oversættelser i årevis. Bogen falder på et meget tørt sted. Det er bogens styrke, at et dansk publikum får adgang til disse tekster. Queer teori(er) og postkolonial feminisme er komplekse teorier; Butler er svær at forstå første gang, man læser hende. Mine studerende i Sverige har kunnet læne sig op ad svenske oversættelser af disse tekster, og det har været en stor hjælp. Nu får danske studerende samme mulighed. Det er godt, for med disse oversættelser mindskes risikoen for, at nuancerne går tabt.

Svaret på det andet spørgsmål er ikke helt så entydigt. Redaktøren gør selv opmærksom på "frustrationen over alt det, der ikke blev plads til" (2007: 9). Det er forståeligt, at alle relevante teoretikere ikke kan få plads, men som enhver kanon inviterer *Feministiske tænkere* til spørgsmål om prioriteringer. Den følgende kritik er derfor i højere grad et udtryk for refleksioner over ud-

valget end en kritik af de medtagne bidrag.

Hvilken type kanon skabes der, når præcist disse tekster ophøjes til klassikerne i den feministiske tredje bølge? Judith Butler og særligt hendes bog *Gender Trouble* (1990) er ganske rigtigt en klassiker, men derfra og så til at give Butler en så dominerende plads, som denne tekstsamling gør, kan diskuteres. *Feministiske tænkere* rummer hele tre tekster – ud af de i alt 10 tekster – af Butler. Desuden er bogens del 2 *Forandring, handling og subjektivitet* centreret om Butler med McNay, der kritiserer Butler, Davies, der anvender Butler og en tekst af Butlers. Hvem er det, der ikke får plads på bekostning af Butler? Svaret er for mig at se den række feministiske tænkere, man kan betegne som *black feminists* eller *feminists of color*. Det er klassikere som bell hooks, Patricia Hill-Collins, Audre Lorde, Barbara Smith, Gloria Anzaldúa og Kimberly Crenshaw. Desuden sker der med bogens tekstvalg en forfordeling af den humanistiske, poststrukturalistiske filosofi/teori, mens mere empirisk orienteret forskning inden for samfundsfagene nedprioriteres.

Den feministiske tredje bølge er et opgør med den anden bølge. I slutningen af 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne begyndte en række feministere at kritisere den anden bølge. Kritikken gik primært på, at den anden bølges feministere fremstillede 'kvinder' essentialistisk, samt at deres syn på køn og ligestilling var farvet af et hvidt, vestligt, heteroseksuelt,

middelklasse blik. Kritikken var italesat fra tre sider: Fra en queer/lesbisk position(er), fra en ikke-vestlig position(er) samt fra en sort feministisk(e) position(er). *Feministiske tænkere* bringer bidrag fra de første to positioner, men ikke fra den sidste position.

Black feminism er både en intern feministisk kritik og en geografisk/regional intern kritik, og derfor fremstår den ofte stærkere i sin påpegning af, at den vestlige feminisme har været hvid – og ekskluderende – i sin tænkning end kritikken fra en ikke-vestlig position(er). Antologien har to bidrag af ikke-hvide forfattere (Mohanty og Oyewumi), der er fra henholdsvis Indien og Nigeria. Deres to tekster er centrale, og Mohantys tekst er en klassiker inden for den postkoloniale feminisme og repræsenterer den ikke-vestlige position(er). Oyewumi påpeger i sin tekst, at den vestlige feminismes opfattelse af 'kvinder' og kønsdiktomi er en kulturel konstruktion, der ikke eksisterer i fx Yorubaland (dele af Nigeria og Benin). Oyewumi illustrerer hermed på glimrende vis den vestlige feminismes eurocentrisme. Men hun udfordrer ikke den hvide, vestlige feminismes indbyggede racisme. Det gør *black feminism*, og det er derfor, den savnes i antologien. Den vestlige feministiske tradition indeholder i dag ikke alene hvide feministers refleksioner over køn og ligestilling, men også en række *women of colors* refleksioner over køn og kønnets intersektioner med race/etnicitet, seksualitet, klasse, mv. Antologien bidrager via sit

tekstvalg indirekte til at stadfæste vestlig feminisme som en hvid feminisme – noget der kunne være undgået ved at inkludere *black feminism*.

Feministiske tænkere falder ned i det store hul, de manglende oversættelser af internationale feministiske tekster udgør i Danmark. Det er en tekstsamling, der vil berige danske læsere og give dem en solid indsigt i den tredje bølges socialkonstruktivistiske tilgang til køn. Forhåbentligt kan bogen bidrage til, at den tredje bølges feminisme bliver mere mainstream i Danmark – den har i hvert fald potentiale til det!

Rikke Andreassen

ph.d. og lektor i medie- og kommunikationsvidenskab, Malmö Universitet.

KØN OG ORGANISATION

Charlotte Holgersen, Pia Höök, Sophie Lingbäck og Anna Wahl: Det ordner sig – teorier om organisation og køn. Samfundslitteratur, 2004, 248 sider, pris: 270 kr.

Denne bog handler, som det fremgår af titlen, om køn og organisation.

Kapitel 1 angiver formålet med bogen; hvorfor et køns-perspektiv er relevant, når man studerer organisationer. Forfatterne præsenterer sig selv her, og det antydes, at de har en forskellig tilgang til området. Det er derfor med en vis spænding, at man afventer,

hvor denne forskel træder i karakter. Det skal vise sig, at det aldrig ekspliciteres.

Kapitel 2 handler om en detaljvirksomhed studeret af en af forfatterne (desværre fremgår det ikke hvornår). Casens empiri består af interviews og en spørgeskemaundersøgelse med fokus på organisatoriske forklaringer på, hvorfor der næsten ingen kvinder var på det højeste niveau. Den mandlige personalechef mener, at familiesituationen gør det vanskeligere for kvinder at gøre karriere (s. 27), og at kvinder ikke så tydeligt viser, at de gerne vil være chefer. Han konkluderer, efter også at have luftet bekymringer over, at kvinder forventes at gå på barsel på et tidspunkt, "det kræver egentlig, at hele samfundets holdninger og vurderinger bliver ændret, før kvindernes stilling på arbejdsmarkedet bliver ændret" (s. 28). Tre kvindelige ansatte mener blandt andet, at kulturen forhindrer dem i at komme frem (selvom de arbejder lige så meget som mænd), idet de anses som middelmådige og bedømmes ud fra en mandlig norm. En kvinde nævner, at der ikke er så mange kvinder, der er parate til at satse 10-12 t/dagligt på jobbet, og de kommer ind på det problem, at kvinder med karriere ofte er gift med karrieremænd, og når det kommer til et valg, er det mandens karriere, der sættes på. Én fremhæver yderligere skattesystemet som begrænsende for kvinders muligheder.

Kapitel 3 handler om køns-teori. Her kunne debatten om, hvorvidt man skal anvende begrebet køn eller genus være

udeladt i den danske version, eftersom det aldrig har været en relevant debat her, eventuelt kunne man i stedet have introduceret Judith Butler i diskussionen. Man kan også undre sig over formuleringen på s. 55, hvor forfatterne hævder, at "kvindeforskning kunne f.eks. bedrives af mænd og handle om mænd". Det er i modsætning til andre udlæggninger, hvor kvindeforskning netop var begrænset til at være 'om kvinder, af kvinder, for kvinder', men det blev efterhånden af flere anset for at være en unødvendig selvrestriktion, og det blev indlysende, at kønsforskere ikke kun studerede kvinder. Forfatterne skriver videre, "formålet er dog hverken at give en udtømmende beskrivelse af udviklingen inden for feltet eller at tage stilling for eller imod visse målsætninger eller begreber" (s. 56). At de ikke kan give en udtømmende beskrivelse er klart, derimod tager de stilling for og imod visse begreber (det kan man da ikke undgå).

Kapitel 4 handler om strukturers betydning. Forfatterne har blandt andet valgt at referere Acker og Van Houtens kritik af Hawthornestudierne og af Croziers bureaukristudier (1974). Desuden refererer de Kanters strukturelle teori om magtstruktur, mulighedsstruktur og teorien om antallets betydning, det vil sige betydning af antal kvinder/mænd i en organisation (Kanter 1977). Endelig refererer de til Wahls 'egen' strukturteori (meget lig Kanters) og undersøgelse, hvoraf det blandt andet fremgår, at 98% (sic) af en

gruppe kvinder (antallet fremgår ikke) har udtrykt, at de har oplevet direkte eller indirekte diskriminering (s. 94). I slutningen af kapitlet ser de på, hvilke strukturer, de mener, er gældende i den case, de præsenterede i kapitel 2.

Overskriften på kapitel 5 er ledelse. Men det handler i højere grad om vilkårene for ledelse og især for kvinder. Forfatterne kommer ind på barrierer for kvinder, blandt andet 'glass ceiling', som er oversat til glastaget (mere korrekt på dansk er glasloftet) og reproduktion af mandsdominans via såkaldt homosocial reproduktion. Også her diskuteres kvinders vilkår i den konkrete case, forfatterne præsenterede i kapitel 2.

Kapitel 6 handler om symbolisme i organisationer og organisationsteori. Desuden kommer de ind på sexualitet (chikane) i organisationer, og hvordan køn 'skabes' i praksis med reference til Joan Acker blandt andet. Det handler om kønsmærkning af stillinger, maskulin symbolik i ledelse, og dette relateres igen til deres case. Her hævdes det, at 'genus' afløste betegnelsen socialt køn i Danmark (s. 148), hvilket må være en oversætterfejl (i den svenske udgave står der Sverige, det kan da ikke bare oversættes til Danmark!!). Igen bliver vi præsenteret for en over/underordningsdiskurs.

Kapitel 7 handler om forandring. De kommer primært ind på ligestillingsdiskussioner og -initiativer, og oversætteren har suppleret med nogle relevante oplysninger om danske forhold. Ikke overraskende er

man kommet betragteligt længere i Sverige end i Danmark, såvel med lovgivning som med reel ligestilling.

I kapitel 8 opsummeres hovedpointerne fra de øvrige kapitler, her præsenteres en lang huskeliste og forfatterne klarer, hvorfor de har anvendt titlen 'Det ordner sig', som de mener, er 'den modvillige chefs svar, når vedkommende synes, at det nok er bedst ikke at gøre spor' (s. 237). 'Det ordner sig' er en ok titel på svensk, men de fleste danske chefer ville nok ikke anvende det udtryk, men i stedet noget i retning af 'her går det fint'.

Overordnet kritik

Det ville have været en god ide med en grundig korrekturlæsning, dels er der mange repetitive indslag og modsætningsfyldte kommentarer. Der er mange slå- (og stavfejl) og der mangler årstal til mange rubrikker, statistikker og tabeller, så det er umuligt at henvise til disse. Man kan vel ikke bare tage for givet, at de alle stammer fra det år, bogen blev udgivet på dansk. Oversætteren har forsøgt at fordanske eksemplerne, men visse af disse er så specifikt svenske, at det ikke giver mening på dansk, for eksempel kan man ikke hævde, at skattesystemet er et af de største problemer for, at kvinder ikke bliver ledere (sic). Det handler om et specielt svensk fænomen, at man i Sverige har (haft) svært ved at anskaffe sig hjælp, da man skal betale sociale afgifter i en størrelsesorden, som var umulige at betale for de fleste (den liberale regering har lempet på

dette). Man kan ikke bare lade som om det samme gør sig gældende for en dansk kvindelig chef fra Hillerød (s. 31).

Det er en udmærket idé at præsentere en case samt statistik og så lede efter teoretiske forklaringer, der må anses for væsentlige for, at forholdene ser ud som de gør, og der refereres da også til mange relevante teorier. Jeg savner imidlertid noget mere refleksion og problematisering af forfatternes egne tolkninger.

Problemet er, at man får det indtryk, at det er enkelt at forstå køn og organisationer, at der er et automatisk over/underordningsforhold, hvor kvinder nærmest altid er taberne. Kvinderne får da nærmest ingen aktørstatus (eller hvis de har, bliver de til 'gatekeepers'). De bliver nemt reduceret til bevidstløse ofre for nogle strukturelle problemer og nogle forhåndsgivne symbolske forestillinger om køn, som der ikke kan gøres meget ved. Rigide referencerammer kan nemt tjene det formål, at alt presses ind under nogle snævre forestillingsrammer, hvor refleksivitet forsvinder.¹ Komplexiteten i dette forskningsområde kan nemt forsvinde i en sådan udlægning af teorierne.

NOTE

1. Se diskussion i Alvesson and Billing (2009).

LITTERATUR

· Acker, J. and Van Houten, D. R. (1974): Differential recruitment and control: The sex struc-

turing of organizations, in *Administrative Science Quarterly*, 19, 152-163.

· Alvesson, M. and Billing, Y. (2009): *Understanding gender*

and organizations. Second edition. Sage, London.

· Kanter, R. M. (1977): *Men and Women of the Corporation*. Basic Books, New York.

Yvonne Due Billing
fil.dr., ph.d.

Sociologisk Institut, Københavns Universitet